Дослідження 6. Як разом робити одну справу на відстані?
Методичний коментар до уроку 8 “Спілкування на відстані”

***На уроці** — онлайн-спілкування: переваги й недоліки. Інтернет-спільноти. Правила нетикету. Правила безпеки мережевого спілкування*

В основі цього уроку знову знайомий дітям матеріал, і в дітей може виникнути відчуття, що вони його вже добре вивчили. Тому наше завдання зрозуміти, що саме діти вже знають, як вони вже спілкувалися онлайн. Можна запропонувати дітям-знавцям поділитися досвідом і враженнями. І обов’язково додати щось нове, щоб усі діти набули нових знань.

Для того, щоб зрозуміти, як краще вибудовувати траєкторію уроку, протягом тижня або ж на початку уроку варто провести дуже швидке анонімне “Опитування про спілкування на відстані”. Воно триватиме лічені хвилини, адже там лише два запитання, але дає достатньо інформації для проведення уроку.

Можна запропонувати дітям заповнити таблицю (див. роздруківку “Таблиця знань”).

Що мені було відомо	Що я дізнався / дізналася на уроці	Про що хочу дізнатися більше
Діти заповнюють на початку уроку або перед уроком	*Діти заповнюють протягом уроку*	*Діти заповнюють в кінці уроку*

Протягом уроку можна звертатися до таблиці: перша колонка — певною мірою замінює опитувальник, друга — результат уроку, третя — рух уперед, допоможе цікаво побудувати наступні уроки. Ви можете на ватмані чи дошці протягом уроку також заповнювати таку таблицю, зважаючи на відповіді більшості учнів.

Спілкування на відстані

- Коли в нас виникає потреба у спілкуванні на відстані?
- Чи може електронна пошта повністю задовольнити всі потреби онлайн-спілкування? Чому? Чого не вистачає цьому сервісу?

На початку уроку прочитайте з дітьми текст на с. 23 підручника і дайте відповіді на запитання із **завдання 1.** Потім обговоріть із дітьми додаткові запитання.

- Коли вам вже доводилося спілкуватися на відстані? Поділіться враженнями.
- Чим таке спілкування відрізняється від звичайного? Коли варто так спілкуватися, а коли живе спілкування краще? Чому?
- Які складнощі виникають при такому спілкуванні? Як деякі з них можна подолати? Чи завжди можна подолати всі труднощі? Чому?
- Які переваги та які недоліки має таке спілкування?
- Які пристрої потрібні, щоб спілкуватися на відстані? Які ви вже використовували?

Тепер можна детальніше ознайомити дітей із кожним представленим у підручнику сервісом для онлайн-спілкування. Саме тут “досвідченим” користувачам онлайн-сервісів можна дати змогу першими розповісти про те, що вони вже знають, а потім доповнити їхні виступи.

Viber — безоплатний онлайн-додаток, який підв'язується до номера телефону, але для роботи потребує інтернет-з'єднання. Застосунок дає змогу здійснювати відео- та голосові дзвінки, швидко обмінюватися повідомленнями, створювати спільноти.

Viber — один з перших додатків — безоплатна альтернатива телефонному зв'язку по всьому світу. Це дуже популярний застосунок: ним користуються понад 1 млрд користувачів у 190 країнах, Viber "говорить" 28 мовами. В Україні цей застосунок завантажили майже всі власники смартфонів (97 %).

Під час карантину 2020 р. в період пандемії Covid-19 саме Viber став найкращим інструментом для дистанційного навчання. Адже майже всі викладачі, які використовували месенджери для проведення дистанційного навчання, користувалися Viber.

Messenger — сервіс обміну миттєвими повідомленнями, доступ у який можна отримати через однойменний застосунок чи в соціальній мережі Facebook. Messenger також дає змогу пересилати одне одному світлини, відео, аудіозаписи, створювати групові чати, здійснювати відео- та голосові дзвінки. В Україні в середині 2020 року Messenger посідав друге місце після Viber.

Instagram — соціальна мережа, що дає змогу користувачам робити фотографії, застосовувати до них фільтри та поширювати їх. Instagram — один із найпопулярніших сервісів у мистецтві айфонографії (фотографування на смартфон). Користувачі мережі можуть завантажувати світлини, короткі відеозаписи, стежити за стрічками інших користувачів. Спочатку користувачі мали змогу розміщувати тільки квадратні світлини, але з серпня 2015 року мережа підтримує пропорції портретного формату та широкоформатні.

У грудні 2013 року в Instagram з'явився сервіс обміну повідомленнями Direct. У них можна надсилати тексти з фотографіями та відео. У серпні 2020 року Facebook поєднав Instagram Direct з Facebook Messenger.

Instagram — популярна мережа: у червні 2018 року її аудиторія досягла 1 млрд користувачів, з них понад 500 млн відвідували сервіс щодня.

Telegram — месенджер для смартфонів, планшетів та комп'ютерів. Дає змогу обмінюватися текстовими, голосовими та відеоповідомленнями, стікерами та світлинами, різноманітними файлами. У Telegram ще можна здійснювати відео- і аудіодзвінки, організовувати відеконференції, а також зберігати необмежену кількість файлів, вести канали (мікроблоги) тощо.

Це один з найпопулярніших месенджерів Україні: за популярністю поступається лише Viber і Messenger. А кількість щомісячних активних користувачів сервісу у світі станом на січень 2021 року становить близько 500 млн осіб.

WhatsApp — безоплатний месенджер для смартфонів. Дає змогу пересилати текстові повідомлення, зображення, відео- та аудіофайли, а також здійснювати відео- та голосові дзвінки, підтримує функцію групового відеочату (з англійської *chat* перекладається як "розмова"). Програму створив Ян Кум, американський програміст українського походження.

Інтерфейс програми та дизайн сайту розробляє дизайн-студія з Дніпра. В Україні WhatsApp не дуже популярний: ним користуються менше половини користувачів смартфонів.

Skype — безоплатне програмне забезпечення для інтернет-телефонії, більшість його розробників — в Естонії. Користувачі Skype по суті здійснюють голосові та відеодзвінки через свій комп'ютер чи гаджет, використовуючи інтернет. Skype стала першим популярним програмним забезпеченням для здійснення голосових дзвінків. Нині функції Skype значно розширилися і вже є можливість через Skype проводити повноцінні відеоконференції.

Одразу після випуску, популярність Skype почала дуже швидко зростати: за даними дослідницької компанії TeleGeography у 2008 року Skype став найбільшим оператором міжнародного голосового зв'язку. Але сьогодні Skype втрачає користувачів.

Обговоріть із дітьми, які сервіси найбільш схожі. Можете запропонувати їм подати цю інформацію графічно.

Для комфортного онлайн-спілкування можна налагодити **конференцзв'язок** — одночасне спілкування кількох абонентів. Така можливість є навіть у смартфонах. Саме так фахівці можуть швидко порадитися, наприклад, як виростити саджанці, як лікувати хворого, або показати свою нову картину, заспівати разом тощо. Онлайн-спілкування допомагає людям з різних куточків світу працювати разом — узгоджувати плани, радитися, виконувати проєкти, навчатися тощо.

Zoom — програма для організації відеоконференцій. Вона дає змогу безоплатно підключати одночасно до 100 пристроїв з обмеженням до 40 хвилин. Під час пандемії Covid-19 саме Zoom використовували найбільше людей для дистанційного навчання, віддаленої роботи, проведення вебінарів, спілкування з використанням інтернету.

Запропонуйте дітям роздивитися світлини презентації "Конференцзв'язок для різних фахівців", скласти схему чи якось інакше подати інформацію про те, як фахівці різних галузей використовують конференцзв'язок.

Ситуаційний центр — це приміщення, оснащене засобами комунікації (відео-, аудіо-, конференцзв'язок, радіозв'язок тощо), призначене для оперативного ухвалення рішень, контролю та моніторингу різноманітних об'єктів і ситуацій. За необхідності ситуаційний центр оснащується всіма необхідними засобами захисту.

Цю ж тему продовжує **додаткове онлайн-завдання "Створюємо комікс"** (роздруківка "Комікс про конференцзв'язок"). Поміркуйте, навіщо людям різних професій потрібно мати можливість спілкуватися на відстані, і створіть комікс про таке спілкування.

- Які пристрої потрібні для здійснення конференцзв'язку?

На світлинах діти побачили не лише вже знайомі пристрої — вебкамери, комп'ютери, ноутбуки, монітори великого розміру, смартфони — а й нові — відеостіни. Обговоріть, чому ці пристрої називаються саме так, які їх особливості, навіщо їх використовують, чи завжди вони потрібні, чим відрізняються від великих моніторів.

Відеостіна — це об'єднані в єдину систему монітори, які складають єдиний екран. Така конструкція дає змогу відтворювати в багатовіконному режимі інформацію з різних джерел.

Велика кількість джерел відеосигналу дуже важлива при використанні системи для оперативного ухвалення рішень (звичайний проєктор може використовувати не більше трьох джерел).

- Уявіть розмову з кількома особами на голосному зв'язку. Чи буде це конференцзв'язком? Чому?

Спільноти в мережі

Користувачі мереж створюють спільноти для спілкування за інтересами — обговорення цікавих ігор, нових моделей автомобілів, домашніх улюбленців, вирощування квітів тощо. Там можуть спілкуватися люди з усього світу.

- Чому в мережах зручно спілкуватися у спільнотах?
- Можливо, спільноти бувають не лише в мережах? Наприклад, чи є спільноти в класі? Які саме?
- Що варто обговорювати особисто, а коли можна діяти через спільноту? Чому?
- Які особливості спілкування в мережах?
- Чому діють саме такі правила?

Запропонуйте дітям прочитати правила нетикету на с. 24 підручника.

- Які з цих правил можуть діяти й у звичайному спілкуванні, а які специфічні саме для спільнот у мережах?

Завдання 2 *(підручник с. 4).* До якої спільноти ви хотіли б долучитися? Чому? Як ви можете запросити до неї знайомих?

- Як написати запрошення до певної спільноти? *Запропонуйте дітям вигадати запрошення до спільноти з певною назвою.*

Ще раз повторити чи закріпити знання правил нетикету допоможе **додаткове онлайн-завдання "Правила нетикету".**

Робота з комп'ютером. Створюємо онлайн-дошку

Знайдену інформацію зручно викладати на онлайн-дошку, яка може бути спільною для кількох користувачів. Онлайн-дошка дуже схожа на звичайну дошку в класі, на якій одночасно пишуть кілька дітей, і кожен може підходити і щось дописувати. Але онлайн-дошка працює в інтернеті й на ній можна викладати файли з текстами, зображення, аудіо, відео тощо. В кожної онлайн-дошки є певні особливості та обмеження.

Запропонуйте дітям випробувати можливості онлайн-дошки в сервісі Lino it — покажіть їм онлайн-дошку "Українські народні музичні інструменти" та дайте дітям можливість дослідити її (використайте інструкцію "Робота з онлайн-дошкою Lino it").

- Для чого потрібна онлайн-дошка?
- Чим онлайн-дошка схожа на дошку в класі, а чим відрізняється від неї? Які переваги й недоліки кожної з цих дошок?

Запропонуйте дітям додати до вже створеної онлайн-дошки "Українські народні музичні інструменти" щось своє або або вибрати тему та створити власну онлайн-дошку за прикладом вже створеної в Lino it дошки.

- Поміркуйте, як не заважати одне одному, коли всі працюють із дошкою одночасно.
- Які правила мають діяти під час роботи в онлайн-дошках? Чому саме такі?
- Чи можна її використовувати під час конференцзв'язку? Як саме?
- Що таке онлайн-дошка?

Останнє запитання варто поставити саме в кінці уроку, коли діти вже самостійно попрацюють з онлайн-дошками.